

Sygnatura akt II C 249/14

UZASADNIENIE WYROKU CZĘŚCIOWEGO

Z DNIA 25 KWIETNIA 2016 ROKU

W pozwie z dnia 23 lipca 2012 r., skierowanym przeciwko M. K. (1) i S. K., powód E. T. wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych kwoty 108.552,70 zł na rzecz powoda wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od poszczególnych kwot szczegółowo opisanych w pozwie oraz zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. Jak wynika z uzasadnienia pozwu, E. T. łączyła z pozwanym M. K. (1) umowa spółki cywilnej. Powód podniósł, iż w całości spłacił zadłużenie spółki cywilnej wobec banku a dochodzona w pozwie kwota stanowić ma równowartość połowy spłaconego przez powoda kredytu (pозew k. 3 – 7).

W odpowiedzi na pozew pozwana ad 2 S. K. wniosła o oddalenie powództwa i obciążenie powoda kosztami postępowania. W uzasadnieniu podała, iż będące przedmiotem postępowania prawa majątkowe jej męża /pozwanego ad 1/ jako wynikające ze wspólności łącznej (spółki cywilnej) należą do majątku osobistego jej męża. W związku z powyższym pozwana podniosła zarzut braku jej legitymacji procesowej biernej w tym procesie (odpowiedź na pozew – k. 55 – 56/)

Pozwany ad 1 w odpowiedzi na pozew podniósł zarzut niewłaściwości sądu i wniósł o przekazanie sprawy do rozpoznania sądowi właściwemu rzeczowo i miejscowo tj. Sądowi Rejonowemu dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi XIII Wydziałowi Gospodarczemu. Merytorycznie wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz obciążenie powoda kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych (odpowiedź na pozew – k. 58 – 60).

Pismem z dnia 17 kwietnia 2013r. strona powodowa cofnęła powództwo w stosunku do pozwanej S. K. (pismo pełnomocnika powoda – k. 92).

Pismem z dnia 29 kwietnia 2013r. pełnomocnik S. K. wniósł o zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów postępowania, na które złożyły się koszty zastępstwa adwokackiego, według norm prawem przepisanych (wniosek o zasądzenie kosztów – k. 94).

Postanowieniem z dnia 7 października 2013 r. Sąd umorzył postępowanie w stosunku do S. K. , zasądził od E. T. na rzecz S. K. kwotę 3600 zł tytułem kosztów postępowania i uznał się za niewłaściwy do rozpoznania sprawy, którą przekazał według właściwości Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi Wydziałowi Gospodarczemu (postanowienie k. 116- 118).

Po rozpoznaniu zażalenia powoda , Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie I ACz 1756/13 uchylił zaskarżone postanowienie w punkcie 3 tj. w zakresie decyzji o przekazaniu sprawy do sądu gospodarczego, wskazując, że zobowiązanie kredytowe, którego dotyczy rozpoznawana sprawa , zostało zaciągnięte przez powoda i pozwanego M. K. (1) w okresie gdy byli współnikami spółki cywilnej. Za to zobowiązanie powód i M. K. (1) odpowiadali wobec banku solidarnie. Skoro powód zaspokoił wierzyciela, to na podstawie art. 376 k.c. może żądać od M. K. (1) zwrotu przypadającej na niego części spełnionego świadczenia (postanowienie k. 137-140).

Postanowieniem z dnia 29 maja 2014 r. , zmienionym postanowieniem z dnia 6 listopada 2014 r. Sąd wezwał do udziału sprawie w charakterze pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Ł. na podstawie art. 194 § 3 k.p.c. (postanowienie k. 178, protokół skrócony k. 215 odw.).

Postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2015 roku Sąd zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. (k. 257).

Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem wydanym w dniu 13 sierpnia 2015 r. w sprawie I ACz 1185/15, sprostowanym postanowieniem z 27 października 2015 r. , uchylił zaskarżone przez powoda zażaleniem postanowienie z 27 kwietnia 2015 r. w części dotyczącej zawieszenie postępowania w stosunku do pozwanego M. K. (1) (postanowienia k. 280-281, k. 288).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód E. T. i pozwany M. K. (1) byli od 1991 roku współnikami spółki cywilnej działającej pod nazwą (...) s.c. E. T. i M. K. (1) z siedzibą w Ł. przy ul. (...). Umowa spółki cywilnej została zawarta między ww. w 1991r. (niesporne, umowa spółki cywilnej k. 165, aneks z 19.12.2001 k 167).

W dniu 8 marca 2006 r. E. T. i M. K. (1) zawarli z Bankiem (...)w Ł. umowę kredytu w rachunku bieżącym nr (...) na kwotę 300.000 zł . Spłata kredytu została zabezpieczona poprzez weksel własny in blanco wystawiony przez E. T. i M. K. (1) i poręczony przez żonę powoda M. T. i S. K. , wpis hipoteki kaucyjnej na nieruchomości przy ul. (...) w Ł. i cesję praw z polisy ubezpieczeniowej (umowa kredytu w rachunku bieżącym wraz z aneksami k. 14 – 23, kserokopie weksli k. 24-27).

Zgodnie z § 1 umowy, kredyt został zaciągnięty na potrzeby bieżącej działalności spółki (...) s.c. E. T. i M. K. (1) (niesporne).

W dniu 16 października 2007r. E. T. i M. K. (1) zawiązali spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością działającą pod firmą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. (akt notarialny Rep. A nr (...) k. 64 – 66).

Uchwałą z 16 października 2007 r. powołano dwuosobowy zarząd w osobach E. T. i marka K.. Taki wpis w dalszym ciągu widnieje w Krajowym Rejestrze Sądowym – od 2012r oku brak jest wniosków o aktualizację danych w KRS (pismo z Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi k. 250).

Całą działalność spółki cywilnej została przejęta przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością . Wspólnicy ustalili, że od tej pory wspólnicy – jako osoby fizyczne – nie będą spłacać kredytu, miała to robić spółka z o.o. (zeznania pozwanego – protokół z 24.04.2020 00:31:10, k. 324).

Mocą umowy z dnia 9 marca 2009 r. do długu współników spółki cywilnej (...) wobec Banku (...)w Ł. przystąpił nowy podmiot – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą przy ul. (...) w Ł.. Przystępująca do długu spółka zobowiązała się spłacić dług obejmujący spłatę kredytu wraz z odsetkami oraz ewentualnymi kosztami, przy czym przystępujący do długu miał odpowiadać wobec banku jako kredytobiorca, a jego odpowiedzialność była odpowiedzialnością solidarną z kredytobiorcami (umowa o przystąpieniu do długu – k. 63).

Kredytobiorcy wykorzystali kwotę 217.105,41 zł i kwota ta została w całości spłacona (niesporne).

W okresie od 31.01.2010 r. do 28.10.2010 r. spłacono dług spółki cywilnej (...), wpłatami na rachunek w kasie banku w łącznej kwocie 79.364,72 zł. Powód osobiście uiszczał wpłaty na rachunek banku (wydruk z konta ksiąg pomocniczych (...) Sp. z o.o. k. 74, dowody wpłat na rachunek bankowy Banku Spółdzielczego Rzemiosła w Ł. k. 36-38).

Na wydruku konta ksiąg pomocniczych (...) spółki z o.o. z okresu od 1 stycznia do 31 października 2010 r. (karta 74 akt) widnieją wypłaty opisane jako „dług s.c.” na kwoty kolejno:

- 3.000 zł w dniu 31.01.2010 r.
- 3.000 zł w dniu 9.02.2010
- 2.000 zł w dniu 15.03.2010
- 15.000 zł w dniu 31.03.2010

- 2.000 zł w dniu 1.04.2010r.
- 7.629,40 zł w dniu 6.04.2010r.
- 3.000 zł w dniu 13.04.2010r.
- 5.000 zł w dniu 15.04.2010r.
- 1.000 zł w dniu 22.04.2010r.
- 1.000 zł w dniu 26.04.2010r.
- 2.593,77 zł w dniu 29.04.2010r.
- 3.181,10 zł w dniu 16.06.2010r.
- 5.000 zł w dniu 6.09.2010r.
- 7.325,28 zł w dniu 1.10.2010r.
- 3.000 zł w dniu 1.10.2010r.
- 8.331,03 zł w dniu 28.10.2010r

Suma powyższych kwot wynosi 72.060,58 zł. (wydruk z konta ksiąg pomocniczych (...) Sp. z o.o. k. 74).

Powód dokonał następujących wpłat w kasie Banku (...)w Ł. na rachunek (...) S.C. :

- 7315,54 zł w dniu 24 maja 2010r.
- 793,36 zł w dniu 2 czerwca 2010r.
- 1282,19 zł w dniu 30 czerwca 2010r.
- 6.145,95 zł w dniu 15 czerwca 2010r.
- 6.282,19 zł w dniu 15 lipca 2010r.
- 6500 zł w dniu 17 sierpnia 2010 r.
- 1232,67 zł w dniu 19 sierpnia 2010r.
- 7325,28 zł w dniu 15 września 2010r.
- 8331,03 zł w dniu 28 października 2010 r.
- 6581,92 zł w dniu 24 stycznia 2011r.
- 3507,13 zł w dniu 21 kwietnia 2011r.
- 2468,22 zł w dniu 14 czerwca 2011r.
- 8590,14 zł w dniu 1 sierpnia 2011 r.
- 2183,15 zł w dniu 28 września 2011 r.
- 5966,78 zł w dniu 22 listopada 2011 r.

- 288,49 zł w dniu 3 stycznia 2012 r.

Na niektórych dowodach wpłaty, a mianowicie : wpłat z 15.06 na kwotę 6.145,95 zł, z dnia 2.06.2010 na kwotę 793,36 zł , z dnia 24.01.2011 r. na kwotę 6.581,92 zł oraz z dnia 14.06.2011 na kwotę 2.468 , 22 zł jako wpłacający widnieje (...) S.C., na pozostałych E. T.. (dowody wpłat na rachunek bankowy Banku (...)w Ł. k. 36-45).

Powód dokonywał wpłat na rachunek bankowy ze środków własnych pochodzących z majątku osobistego (zeznania powoda – protokół rozprawy z 14.04.2016 r. – 00:04:04- 00:27:18).

Część kredytu w wysokości 137.740,69 zł wpłacili małżonkowi E. i D. S. , którzy w dniu 2 stycznia 2012 roku nabyli od powoda i jego żony M. T. prawo użytkowania wieczystego działki gruntu przy ul. (...) w L. oraz prawa własności posadowionego na gruncie budynku mieszkalnego (akt notarialny rep. A nr (...) k.28-35).

Nieruchomość znajdowała się we wspólności ustawowej małżonków T.. Spłata części kredytu z pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości , miała na celu realizację zobowiązania zarówno powoda, jak i jego żony. Środki przelane na rzecz Banku (...) w Ł. tytułem spłaty kredytu , otrzymane ze sprzedaży prawa użytkowania wieczystego i budynku , pochodziły ze wspólnego majątku małżonków T. (zeznania powoda – protokół rozprawy z 14.04.2016 r. – 00:21:38 , k. 324).

M. T. jest od roku ubezwłasnowolniona całkowicie (zeznania powoda protokół rozprawy z 14.04.2016 r.- 00:16:43, k. 324).

Zgromadzenie Wspólników (...) sp. z o.o. uchwałą z dnia 29 listopada 2010 r. odwołało pozwanego z funkcji Członka Zarządu (protokół walnego zgromadzenia wspólników k.69-70)

W dniu 30 listopada 2010 roku M. K. (1) sprzedał swoje udziały w spółce (...) sp. z.o.o. w Ł. (umowa k. 67–68).

Od tego momentu pozwany nie uczestniczy w działalności spółki w żaden sposób , powód prowadził działalność w formie spółki z o.o. jeszcze przez około rok (zeznania pozwanego protokół rozprawy 14.04.2016 r. – 00:37:42, k. 324 odw., zeznania powoda – protokół rozprawy z 14.04.2016 r. – 00:11:50) .

Pismem z dnia 10 kwietnia 2013r. E. T. wypowiedział swój udział w (...) s.c., bez zachowania terminów wypowiedzenia, z ważnych powodów, w szczególności z powodu faktycznego zaprzestania prowadzenia jakiejkolwiek działalności przez wspólników (...) s.c. zmierzającej do osiągnięcia wspólnego celu oraz konfliktu między wspólnikami uniemożliwiającego dalsze pozostawanie w stosunku spółki cywilnej. Pismo zawierające ww. oświadczenie zostało nadane na adres M. K. (1) w dniu 13 kwietnia 2013r. (wypowiedzenie wraz z dowodem nadania – k. 101).

W stosunku do pozwanego M. K. (2) toczącą się postępowania egzekucyjne od wielu lat. Zobowiązania pozwanego wobec wierzycieli wynoszą około jednego miliona złotych. Od 2009r. egzekucja jest nieskuteczna.

Częścią tych zobowiązań jest kwota około 150.000zł należności wymagalnych na rzecz Urzędów Skarbowych i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Pozwany utrzymuje się z pracy z wynagrodzeniem 1260zł netto. Jest współwłaścicielem do ¼ nieruchomości na ulicy (...). Ma także nieruchomość w T. która jest obciążona hipoteką i zastawem bankowym. Żadna z prowadzonych egzekucji nie powiodła się z uwagi na niewypłacalność pozwanego(zeznania pozwanego – protokół rozprawy z 14.04.2016 r. – 00:31:10-00:51:58).

Powyższy stan faktyczny sąd oparł na powołanych dowodów, przede wszystkim dowodach z dokumentów w jedynie w zakresie w jakim nie stoją z nimi w sprzeczności – na zeznaniach stron. Najistotniejszą kwestią sporną w toku niniejszego postępowania było ustanie źródła , z którego pochodziła spłata kredytu zaciągniętego przez wspólnika spółki cywilnej (...) w dniu 8 marca 2006 r. , przy czym to na powodzie spoczywał z mocy art. 6 k.c. ciężar udowodnienia, że środki pieniężne , jakie wyłożył na spłatę z obowiązaniami kredytowego , pochodziły z jego majątku jako osoby fizycznej.

Powód dokonał następujących wpłat w kasie Banku (...)w Ł. na rachunek (...) S.C. :

- 7315,54 zł w dniu 24 maja 2010r.
- 793,36 zł w dniu 2 czerwca 2010r.
- 1282,19 zł w dniu 30 czerwca 2010 r.
- 6145,95 zł w dniu 15 czerwca 2010r.
- 6.282,19 zł w dniu 15 lipca 2010r.
- 6500 zł w dniu 17 sierpnia 2010r.
- 1232,67 zł w dniu 19 sierpnia 2010r.
- 7325,28 zł w dniu 15 września 2010r.
- 8331,03 zł w dniu 28 października 2010r.
- 6581,92 zł w dniu 24 stycznia 2011r.
- 3507,13 zł w dniu 21 kwietnia 2011r.
- 2468,22 zł w dniu 14 czerwca 2011r.
- 8590,14 zł w dniu 1 sierpnia 2011 r.
- 2183,15 zł w dniu 28 września 2011 r.
- 5966,78 zł w dniu 22 listopada 2011 r.
- 288,49 zł w dniu 3 stycznia 2012 r.

Na niektórych dowodach wpłaty, a mianowicie : wpłat z 15.06 na kwotę 6.145,95 zł, z dnia 2.06.2010 na kwotę 793,36 zł , z dnia 24.01.2011 r. na kwotę 6.581,92 zł oraz z dnia 14.06.2011 na kwotę 2468,22 zł jako wpłacający widnieje (...) S.C., a nie E. T.. Powyższe skutkuje, iż wymienionych wpłat nie można przypisać powodowi.

Sąd Ok rębowy zważył, co następuje:

Powództwo jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Sąd zdecydował się wydać wyrok częściowy co do roszczeń skierowanych przeciwko M. K. (1), ponieważ w tym zakresie sprawa dojrzała do rozstrzygnięcia, natomiast postępowanie przeciwko (...) Sp. z o.o. pozostaje zawieszona ze względu na braki w składzie organu spółki, które do tej pory nie zostały usunięte.

Powoda i pozwanego w dacie zaciągania kredytu z Banku (...)w Ł. wiązała umowa spółki cywilnej. Zasady odpowiedzialności za zobowiązania spółki reguluje art. 864 i następne k.c., z którego wynika, że wspólnicy odpowiadają za nie solidarnie. (...) spółki cywilnej, którzy zaciągnęli konkretne zobowiązania odpowiadają za nie także po ustąpieniu ze spółki. Zobowiązanie kredytowe, którego dotyczy rozpoznawana sprawa zostało zaciągnięte przez E. T. i M. K. (1) w okresie gdy byli współnikami spółki cywilnej , a zatem wobec banku odpowiadają solidarnie.

Dodatkowo, za dług odpowiedzialność ponosili poręczyciele wekslowi – żony stron : M. T. i S. K., nie będące stronami mniejszego postępowania .

Podstawą prawną roszczenia powoda jest przepis art. 376 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli jeden z dłużników solidarnych spełnił świadczenie, treść istniejącego między współdłużnikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich częściach może on żądać zwrotu od współdłużników. Jeżeli z treści tego stosunku nie wynika nic innego, dłużnik, który świadczenie spełnił, może żądać zwrotu w częściach równych. Paragraf 2 powołanego przepisu głosi, że część przypadająca na dłużnika niewypłacalnego rozkłada się między współdłużników.

Roszczenie przewidziane w art. 376 § 1 zdanie drugie k.c. powstaje z chwilą spełnienia przez dłużnika świadczenia w zakresie przenoszącym tę część, która ciąży na nim zgodnie z treścią stosunku wewnętrznego między współdłużnikami (vide : wyrok SN z 12.10.2001 r., V CKN 500/11).

Ponieważ współdłużnicy solidarni z tytułu umowy kredytu z 8.03.2006 r. nie określili w żaden odrębny sposób kwestii zwrotu długu spłaconego przez któregokolwiek z nich, należy uznać, że dług w łącznej kwocie 217.105,41 zł rozkłada się na nich w częściach równych.

W realiach niniejszej sprawy obok pierwotnych kredytobiorców – współników spółki cywilnej (...) do długu na mocy umowy z dnia 9 marca 2009 r. przystąpiła solidarnie E. Sp. zo.o. w Ł. .

Zasadniczo zatem, każdy z dłużników odpowiada wobec pozostałych do kwoty 72.368,47 zł i tylko takiej kwoty powód mógł domagać się od M. K. (1).

Sytuacja jednak komplikuje się, gdyż powód dokonał spłaty 137.740,69 zł poprzez sprzedaż składnika majątku należącego do ustawowej wspólności małżeńskiej, jaką dzielił z M. T., będącą także poręczycielem wekslowym umowy kredytu będącej przedmiotem zainteresowania Sądu w sprawie niniejszej, ale nie występującej w tym procesie jako strona powodowa. E. T. nie jest jednak legitymowany do występowania w imieniu swojej żony. Taka legitymacja przysługiwałaby mu tylko w razie dalszego trwania wspólności ustawowej, ta zaś - zgodnie z art. 53 § 1 k.r.i.o. - ustala w dacie orzeczenia o ubezwłasnowolnieniu M. T., zmieniając się z mocy ustawy z rozdzielną majątkową, a jednocześnie ze zgłoszony w pozwie podstaw faktycznych powództwa nie wynikało, iż powód dochodzi rozliczenia także z tytułu spłaty dokonanej przez żonę.

Ponieważ jednak w dacie przystąpienie do długu przez (...) Sp. z o.o., M. T. była poręczycielem wekslowym, należy uznać, że spłata kwoty 137.740,69 zł stanowiła zadośćuczynienie zarówno zobowiązaniu powoda, jak i jego żony po połowie, czyli po 68.870,35 zł (art. 376 k.c.).

Na poczet dokonanej przez powoda spłaty długu, należy zaliczyć także kwoty wpłacone bezpośrednio w siedzibie banku, opisane jako pochodzące od niego z wyłączeniem wpłat pochodzących od S.C. (...).

Dotyczy to wpłaty z 15.06.2010r. na kwotę 6.145,95 zł, z dnia 2.06.2010r. na kwotę 793,36 zł, z dnia 24.01.2011 r. na kwotę 6.581,92 zł oraz z dnia 14.06.2011 na kwotę 2468,22 zł, gdzie jako wpłacający widnieje (...) S.C.

Kwota 79.364,72 zł uregulowana w kasie banku, pomniejszona winna być o wyżej wymienione kwoty do kwoty 63.375,27zł.

Łącznie zatem powód spłacił kwotę (63.375,27zł+68.870,35zł)132.245,54zł, co oznacza, iż ponad własny udział mógł żądać od pozostałych dłużników spłaty (132.245,54zł-72.368,47 zł) 59.877,07zł w częściach równych.

Przy rozstrzyganiu na podstawie art. 376 § 1 kc, w jakich częściach współdłużnik może żądać od innych współdłużników solidarnych zwrotu spełnionego świadczenia na rzecz wierzyciela, bierze się pod uwagę zarówno współdłużników zobowiązanych do świadczenia orzeczeniem sądowym, jak i tych, przeciwko którym wierzyciel nie dochodził swych roszczeń sądownie (wyr. SN z 13.10.1986 r., I CR 278/86, OSN 1988, Nr 1, poz. 16).

Pozwany M. K. (1) podniósł, iż jest niewypłacalny.

Dsposycja art.376§ 2 k.c. nakazuje część przypadającą na dłużnika niewypłacalnego rozłożyć między współdłużników.

Reguła, iż niewypłacalność jednego z dłużników solidarnych obciąża pozostałych, jest dowodem na to, iż solidarność bierna ukształtowana została w interesie wierzyciela. Część długu przypadająca na dłużnika niewypłacalnego, rozkłada się między współdłużników w proporcjach odpowiadających stosunkowi części obciążających każdego z nich przy założeniu, że wszyscy dłużnicy byłiby wypłacalni.

O niewypłacalności jednego z dłużników solidarnych można mówić w sytuacji, kiedy jego majątek nie jest wystarczający na pokrycie zobowiązania co do zwrotu obciążającej go części spełnionego świadczenia. Nie wymaga się tu jakiegoś szczególnego dowodu na tę okoliczność, nie jest też konieczne wszczęcie postępowania egzekucyjnego i jego umorzenie ze względu na bezskuteczność. (por. komentarz do art.376 k.c. Gniewek 2016 wyd.7)

Poczynione w sprawie ustalenia za pomocą dowodu z przesłuchania stron, prowadzą do wniosku, iż pozwanego M. K. (1) należy uznać za osobę niewypłacalną. Jak wyżej wskazano, niewypłacalność dłużnika może być ustalana za pomocą zwykłych środków dowodowych, w szczególności nie jest koniecznym umorzenie postępowania egzekucyjnego wobec jego bezskuteczności. Skoro od 2009r. toczące się przeciwko M. K. (1) postępowania egzekucyjne, nie przynoszą rezultatu, należało uznać iż jest niewypłacalny.

Powyższe oznacza, iż przy zachowaniu reguły wymienionej w §2 art.376kc, koniecznym było oddalenie powództwa w stosunku do tego pozwanego.